

Trojan Wars

Hoe ver durf
jij te gaan voor
jouw idealen?

Het
Nationale
Theater
educatie

Beste docent,

Wij kijken ernaar uit u en uw leerlingen binnenkort te ontvangen bij *Trojan Wars*, de nieuwste voorstelling van HNTjong. Met het educatieve programma bereidt u (samen met uw collega's) het voorstellingsbezoek voor.

Over de voorstelling

De beeldschone koningsvrouw Helena verdwijnt uit Griekenland en duikt op in Troje. Ruim 30 eeuwen geleden was deze gebeurtenis voldoende om een pril vredesbestand te doen omslaan in de meest bekende oorlog uit de Griekse tijd: De Trojaanse Oorlog. Duizenden Grieken en Trojanen trokken ten strijde. Maar waarvoor? Voor Helena? De koning, hun eer of het landsbelang? Of voor nog iets anders? Met *Trojan Wars* brengt HNTjong deze beroemde oorlog naar het theater als vijf uur durende marathonvoorstelling. Het klassieke verhaal is naar het heden vertaald in een totaalervaring: Vanaf het moment dat uw leerlingen de schouwburg binnenstappen, komen zij in aanraking met strijd, vriendschap, trouw en jaloezie. En met de vragen die rond het strijdtoneel opdoemen en achterblijven: Welke offers kan je brengen? Hoe ver durf jij te gaan voor je idealen? Wat doe je als je leven écht op het spel staat?

Educatieprogramma

Het educatieprogramma bij *Trojan Wars* bestaat uit vijf lesbrieven, een workshop in de klas en een reflectietool. Voor een optimale theaterervaring raden wij u aan ten minste één van de lesbrieven in de klas te behandelen. In de lesbrieven doen de leerlingen – voorafgaand aan de voorstelling – onder begeleiding van de docent vakspecifiek onderzoek naar thema's en vragen uit *Trojan Wars*. De workshop bereidt de leerlingen voor op de voorstelling door ze de thema's te laten ervaren en bevragen. Ook maken de leerlingen in de workshop alvast kennis met verschillende verhalen uit de Ilias. Het plannen van de workshop(s) bij u op school is reeds gebeurd of zal binnenkort plaatsvinden.

De reflectietool kan na afloop van de voorstelling worden gebruikt. Hierin staat de vraag centraal: wat betekent het om vrij te zijn?

Lesbrieven

De lesbrieven zijn ontwikkeld rondom het overkoepelende thema 'strijd'. Bij elk vak wordt er ingegaan op een ander aspect van strijd. Denk hierbij aan onderwerpen als dancebattles, onderhandelen en winnen.

De lesbrieven richten zich op de volgende vakken:

- Geschiedenis (onder- en bovenbouw)
- Maatschappijleer en -wetenschappen (bovenbouw)
- CKV/Kunst Algemeen (bovenbouw)
- Lichamelijke opvoeding (onder- en bovenbouw)
- Drama (onder- en bovenbouw)

De lessen zijn gebaseerd op een lesuur van 50 minuten. U beslist hoeveel tijd u wilt investeren, met hoeveel van de aangeboden lesbrieven u aan het werk gaat en in welke vaksecties. De manier waarop u de lesbrieven behandelt, is afhankelijk van uw tijd en het niveau van uw leerlingen. Voelt u zich vrij om zelf de juiste afstemming te maken en eventueel aanpassingen te doen.

We willen u erop attenderen dat de lesbrieven ook los van de voorstelling gebruikt kunnen worden. De lesbrieven passen binnen de algemeen opgestelde examenprogramma's (zoals door het SLO opgesteld) en zijn zo ontwikkeld dat ze zowel voorstelling- als vakoverstijgend inzetbaar zijn. Daarnaast kunt u het programma ook inzetten als project-onderwijs voor een breder perspectief op het thema en een stevigere inbedding van het theaterbezoek.

Heeft u naar aanleiding van het lezen van deze lesbrieven nog vragen? Neem dan contact op met Dimphna van Kempen: dimphnavankempen@hnt.nl of 088 356 53 14.

In opstand tegen school!

De voorstelling *Trojan Wars* is geïnspireerd op de verhalen uit de Ilias van Homerus. In de voorstelling strijden een veelheid aan personages met en tegen elkaar. De verbeelding hiervan is uiteenlopend.

Een van de vormen is een dancebattle, afkomstig uit de hiphopcultuur. Een beweging die ontstaan is vanuit ontevreden- en boosheid. De battle is een manier om strijd te voeren zonder daadwerkelijk geweld.

In deze les gaan de leerlingen aan de slag met hun boosheid tegenover school en leren ze deze vorm te geven via rap en breakdance.

Ook doen de leerlingen onderzoek naar de vraag: wat is boosheid in kunst?

U kunt deze les gebruiken om te illustreren dat de block-parties in de hiphopcultuur een goed voorbeeld zijn van multidisciplinariteit. Op deze feesten werden verschillende disciplines tegelijkertijd, maar niet gefuseerd beoefend. Dans (breakdance), muziek (beatboxing, turntablism, rap) en beeldende kunst (graffiti) worden apart van elkaar in hetzelfde kunstwerk, de blockparty, gebruikt. Daarnaast zijn alle disciplines binnen de hiphopcultuur voorbeelden van autonoom ontstane en uitgevoerde kunstvormen. Geen van deze vormen is ontstaan uit een opdracht van bijvoorbeeld de kerk, overheid of vorst. Tenslotte kunt u ook aan de hand van de hiphopcultuur illustreren wat amusement en engagement is, omdat beide vormen te vinden en te benoemen zijn binnen deze cultuur. Meer informatie en een theoretisch kader van hiphop vindt u in [bijlage 3](#).

Benodigheden

- Een digibord of beamer voor het projecteren van [bijlage 1](#)
- Minstens twee prints van [bijlage 2](#)
- Geluidsinstallatie voor het afspelen van de spotify-playlist en [bijlage 4](#)
- [Spotify-playlist: klik hier](#)
- Laptops, desktops of tablets voor het openen- en gebruiken van muziekbewerkingsprogramma's (Als u geen beschikking heeft tot deze middelen, kunt u ook de QR-code uit [bijlage 5](#) printen en op tafel leggen, zodat de leerlingen met mobiel aan de slag kunnen)
- [Bijlage 3](#): Theoretisch kader 'hiphop'
- Pen en papier voor het opschrijven van rapteksten/danspasjes

- [Bijlage 4](#): Beat waarop de rap en breakdance wordt gemaakt
- [Bijlage 6](#): Tips voor het nagesprek

Vorbereiding voor de les

- Zet de tafels en stoelen in groepen van vier aan de zijanten van het lokaal zodat in het midden een lege ruimte ontstaat. Deze lege ruimte moet groot genoeg zijn om een kring met de leerlingen te vormen, en om later in te dansen.
- Dim het licht in het lokaal.
- Zet [bijlage 1](#) klaar op het digibord
- Print [bijlage 2](#) en leg deze op een tafel
- Zet de [spotify-playlist](#) aan.
- Zet, zo mogelijk, laptops of tablets klaar op een aantal tafels. Open hierop een geluidbewerkingsprogramma. MacBooks en iPad's hebben standaard 'Garage Band', maar u kunt ook gebruik maken van looplabs.com of Reaper. Als u geen beschikking heeft over deze middelen, kunt u ook de QR-code uit [bijlage 5](#) printen en op tafel leggen. De leerlingen kunnen dan zelf met hun mobiele telefoon aan de slag.
- Wilt u gebruik maken van het geluidbewerkingsprogramma 'Reaper', dient u deze van tevoren te downloaden via <https://www.reaper.fm/download.php>

Opdracht 1

Kennismaken met hiphop

5 MINUTEN

Wacht de leerlingen op bij de deur. Vertel ze dat er binnen een feest gaande is, en dat er gedanst mag worden. Neem de leerlingen vervolgens mee naar binnen en nodig ze uit om rond te kijken in het lokaal. Daar is muziek te horen en het licht is gedimd, zodat het digibord de grootste lichtbron is geworden. [Bijlage 1](#) bevat afbeeldingen van de East Side Gallery te Berlijn. Deze muurkunstwerken van graffiti zijn voorbeelden van gekanaliseerde boosheid. Bespreek ze kort met uw leerlingen. Op de tafels liggen prints van [bijlage 2](#) en eventueel [bijlage 5](#). Na 5 minuten vraagt u aan de leerlingen om een kring te maken. U zet de muziek uit en doet eventueel het licht weer aan. Laat [bijlage 1](#) op het digibord staan.

Opdracht 2

Maak je boos

5 MINUTEN

Als u samen met de leerlingen in een kring staat verdeelt u de klas in groepjes van vier. Doe dit naar eigen inzicht, u kent uw klas het beste en weet wie goed met elkaar kunnen samenwerken. U vraagt de groepjes gezamenlijk antwoord te geven op de vraag: Wat op deze school kan jou écht boos

Trojan Wars – Lesbrief

CKV / KCV / KUNST ALGEMEEN (VO ONDER- & BOVENBOUW)

maken? Dit kan bijvoorbeeld gaan over dat er te veel toetsen zijn in een week, dat er iemand gepest wordt of dat er geen petten gedragen mogen worden. Zolang het maar gaat om wat er op school gebeurt. De groepjes hebben 2 minuten om tot één antwoord te komen.

Na dit korte overleg vraagt u aan één leerling per groepje om te vertellen wat hun uitkomst is.

Opdracht 3 Kies je discipline

10 MINUTEN

Het is nu zaak om een verband te leggen tussen hiphop en boosheid. Hiphop is ontstaan vanuit een ontevredenheid en boosheid van de Afro-Amerikaanse bevolking in de wijk The Bronx in New York. De leerlingen maken zich boos om iets wat er school gebeurt. Het maken van rap, breakdance of graffiti kan een manier zijn om je boosheid te kanaliseren of te uiten. Op het digibord staat een voorbeeld van 'gekanaliseerde boosheid' [bijlage 1](#) en daarmee een vorm van engagement. Meer informatie over het ontstaan van de hiphopcultuur en engagement in hiphop vindt u in [bijlage 3](#). Vertel de leerlingen duidelijk dat er verschillende disciplines zijn binnen hiphop: rap, breakdance, turntablism, graffiti en beatboxing. In deze les ligt de focus rap of breakdance. Laat de groepjes één van deze disciplines kiezen. Eenmaal gekozen krijgen de leerlingen 5 minuten om zo veel mogelijk informatie op te zoeken over hun discipline: rap of breakdance. Ze gebruiken hierbij hun mobiel.

Opdracht 4 Maak!

15 MINUTEN

Geef de groepjes de opdracht om een rap of breakdance te maken over het door hun gekozen onderwerp, gevoed door hun boosheid. In [bijlage 4](#) vindt u een beat waarop de groepjes hun rap of breakdance maken. Het fragment is duidelijk opgedeeld in frases. Ieder groepje maakt één frase vol. Hiervoor krijgen de groepjes 15 minuten. Zet tijdens het maken de beat uit [bijlage 4](#) op zodat de leerlingen 'real-time' kunnen maken. Bedenken en repeteren kan hierdoor gelijktijdig plaatsvinden. Als de 15 minuten voorbij zijn, heeft ieder groepje een rap of breakdance klaar. In de volgende opdracht worden deze onderdelen onder begeleiding van u samengevoegd en als geheel gepresenteerd, als een soort blockparty of battle.

Opdracht 5 De battle

5 MINUTEN

Laat de leerlingen in een kring staan en leg uit dat het niet

erg is als de rap of breakdance niet helemaal 'af' is.

De leerlingen maken gezamenlijk een presentatie door de raps en breakdances bij elkaar te voegen. Op deze manier ontstaat een rap- en dancebattle. Het groepje dat aan de beurt is in de battle gaat in het midden van de kring staan en toont hun boosheid via het gemaakte werk. Dit werkt net als in de hiphopcultuur waarin er andere manieren werden bedacht om tegen elkaar te strijden. U legt de volgorde van de battle vast.

Tip: een afwisseling in de disciplines maakt de presentatie levendiger! Na iedere frase uit [bijlage 4](#) zit een break, hierin bereidt de volgende groep zich voor om te presenteren door in het midden van de kring te gaan staan. Dit gaat in een hoog tempo! Doordat alle raps en breakdances live aan elkaar gemonteerd worden, ontstaat er één groot, samengevoegd kunstwerk.

Let op! U regisseert de battle live. U geeft aan wanneer welke groep aan de beurt is, en wanneer er gewisseld moet worden. Het is daarom belangrijk dat u de structuur van het fragment uit [bijlage 4](#) kent.

Opdracht 6 Nagesprek

5 MINUTEN

Na deze battle vraagt u de leerlingen op de grond te gaan zitten. In deze kring voert u het nagesprek met de leerlingen. In het nagesprek laat u de leerlingen reflecteren op het thema van de les. Het doel van het gesprek is het aanzetten tot gezamenlijk nadenken bij de leerlingen. Het gesprek kent derhalve geen goede of foute antwoorden.

Om uzelf voor te bereiden op het voeren van een nagesprek, vindt u in [zie bijlage 6 richtlijnen](#). Hieronder staan vragen waarmee u het nagesprek kunt voeren.

- Voor wie is deze rap/breakdance het belangrijkste om te zien? Directie van de school, medescholieren of het Ministerie van Onderwijs?
- Wat zou er voor jou anders zijn als je geen scheldwoorden mag gebruiken in je rap?
- Is woede uiten hetzelfde als ruzie maken?
- Met wie maak jij het liefste ruzie / op wie ben je het liefst boos? School, ouders, vrienden?
- Wat zou er anders zijn als soldaten geen wapens zouden hebben maar moesten dansen?
- Wat zou er voor jou anders zijn als je alle gevechten en ruzies moest 'uitdansen'?

Bijlage #1

Bijlage #2

Hiphopteksten

Yeah, yeah, yeah, yeah, yeah
Yeah, yeah, yeah, go, go away

We just wanna party, party just for you
We just want the money
Money just for you
I know you wanna party, party just for me
Girl, you got me dancin' (yeah, girl, you got me dancin')
Dance and shake the frame
We just wanna party (yeah)
Party just for you (yeah)
We just want the money (yeah)
Money just for you (you)
I know you wanna party (yeah)
Party just for me (yeah)
Girl, you got me dancin' (yeah, girl, you got me dancin')
Dance and shake the frame (you)

This is America
Don't catch you slippin' up, don't catch you slippin' up
Look what I'm whippin' up
This is America (woo)
Don't catch you slippin' up, don't catch you slippin' up
Look what I'm whippin' up

This is America (skrrt, skrrt, woo)
Don't catch you slippin' up (ayy)
Look at how I'm livin' now
Police be trippin' now (woo)
Yeah, this is America (woo, ayy)
Guns in my area (word, my area)
I got the strap (ayy, ayy)
I gotta carry `em
Yeah, yeah, I'ma go into this (ugh)
Yeah, yeah, this is guerilla (woo)
Yeah, yeah, I'ma go get the bag
Yeah, yeah, or I'ma get the pad
Yeah, yeah, I'm so cold like yeah (yeah)
I'm so dope like yeah (woo)
We gon' blow like yeah (straight up, uh)

Ooh-ooh-ooh-ooh-ooh, tell somebody
You go tell somebody
Grandma told me
Get your money, Black man (get your money) 4x

This is America (woo, ayy)
Don't catch you slippin' up
Don't catch you slippin' up

Look what I'm whippin' up (Slime!)
This is America (yeah, yeah)
Don't catch you slippin' up
Don't catch you slippin' up
Look what I'm whippin' up

Look how I'm geekin' out (hey)
I'm so fitted (I'm so fitted, woo)
I'm on Gucci (I'm on Gucci)
I'm so pretty (yeah, yeah)
I'm gon' get it (ayy, I'm gon' get it)
Watch me move (blaow)
This a celly, that's a tool (yeah)
On my Kodak (woo, Black)
Ooh, know that
Get it (get it, get it)
Ooh, work it (21)
Hunnid bands, hunnid bands, hunnid bands (hunnid bands)
Contraband, contraband, contraband
I got the plug en Oaxaca (woah)
They gonna find you that blocka

Ooh-ooh-ooh-ooh-ooh, tell somebody
America, I just checked my following list and
You go tell somebody
You mothafuckas owe me
Grandma told me
Get your money, Black man (Black man) 4x
One, two, get down
Ooh-ooh-ooh-ooh-ooh, tell somebody
You go tell somebody
Grandma told me, "Get your money"
Get your money, Black man (Black man) 4x

You just a Black man in this world
You just a barcode, ayy
You just a Black man in this world
Drivin' expensive foreigners, ayy
You just a big dawg, yeah
I kenneled him in the backyard
No probably ain't life to a dog
For a big dog

The cops used to come around in my neighborhood
"Alright, you kids, stop having so much fun, move along!"
Oh they'd arrest me, you know, especially at night
They had a curfew, niggas had to be home at 11, negros, 12
And you'd be trying to get home, doing your crew runs
And they'd always catch you out in front of a store or s
omething
'Cause you'd be taking shortcuts, right

Bijlage #2

(vervolg)

Cops, "Ree, put your hands up, black boy!"
The cops shot the kid
The cops shot the kid, the cops shot-
The cops shot the kid (4x)

I don't wanna hurt nobody
We just came here to party
See a few dames, exchange some names
I'm a top shotta, kid, stay in your lane
The cop shot the kid, same old scene
Pour out a little liquor, champagne for pain
Slap-boxin' in the street
Crack the hydrant in the heat
Cop cars on the creep
Doin' they round-ups, we just watch for the sweep
Yeah, it's hotter than July
It's the summer when niggas die
It's the summer when niggas ride
Together we'll be strong, but forever we divide
So y'all are blowin' my high
Type of shit that's killin' my vibe
White kids are brought in alive
Black kids get hit with like five
Get scared, you panic, you're goin' down
The disadvantages of the brown
How in the hell the parents gon' bury their own kids
Not the other way around?

Reminds me of Emmett Till
Let's remind 'em why Kap kneels

The cops shot the kid
The cops shot the kid, the cops shot- (7x)
I still hear him scream Stay tuned up and down your timeline
This fake news, people is all lyin'
Money is bein' made when a mom cries
Won't be satisfied 'til we all die
Tell me, who do we call to report crime
If 9-1-1 doin' the driveby?
It's certain things I can't abide by
I ain't bein' extreme, this is my side
Talkin' big shit, ready to die
I know every story got two sides
Claimin' he paranoid by the black guy
Cop wanna make it home by night time
Just a good kid, he wasn't that guy
Had a little hit, he wasn't that high
Cop gon' claim that it was self-defense
Say he was ridin' dirty so the case rests
The cops shot the kid
The cops shot the kid, the cops shot- (workin' nine-to-five)
The cops shot the kid (7x)

I still hear him scream

Bijlage #3

Theoretisch kader over hiphop

De hiphopcultuur is in de jaren '70 ontstaan in de wijk The Bronx in New York. In deze arme wijk in New York heerste een grote ontevredenheid en boosheid over de positie van de Afro-Amerikaanse bevolking die daar leefde. Vanuit deze ontevredenheid en boosheid ontstonden er veel straatgevechten. Om deze gevechten op een andere manier 'uit te vechten', werden er feesten (blockparties) georganiseerd waar er via muziek en dans gevochten/GESTREDEN werd. Er waren op deze blockparties dus regelmatig rapbattles, dancebattles, graffiti battles en dj's die tegen elkaar aan het draaien waren. De verschillende disciplines werden steeds verder uitgewerkt, waardoor ze ook populairder werden over de rest van Amerika en later ook Europa. Dus ook in Nederland, hier ontstond een variant van de Amerikaanse

hiphop die we nu kennen als Nederhop. Bekende namen zijn bijvoorbeeld Opgezwolle, Typhoon, Ali B en Bizzy. De muziek kenmerkt zich door zijn politieke, maatschappelijke en ethische engagement. Er wordt vaak kritiek geuit of gewezen op misstanden in de maatschappij.

Een bekende Amerikaanse hiphop artiest is Jay Z. Hij is een goed voorbeeld van een artiest die zijn engagement meeneemt in zijn kunst en niet bang is om zich uit te spreken. In 'APES**T' haalt hij de protesten aan tijdens de NFL (Amerika's grootste 'league' voor American Football).

Sommige spelers knielen tijdens het afspelen van het volkslied als protest tegen politiegeweld tegen de zwarte bevolking. Jay Z rapt hier expliciet over en hij gebruikt het beeld van knielen ook in de videoclip.

Still uit de videoclip
'APES**T' van The Carters
(Jay Z en Beyoncé)

Bijlage #4

Bijlage #5

Scan deze code

Gebruik hiervoor de camera van je mobiel

Of ga naar: www.looplabs.com

Bijlage #6

Het nagesprek

Tips voor de gespreksleider

De startvragen en stellingen die u vindt bij de opdracht zijn zo geconstrueerd dat ze de aanzet geven tot een filosofisch gesprek. Hieronder leest u wat wij met het filosofisch gesprek beogen en een aantal handvatten voor u als gespreksleider.

Filosoferen gaat niet over het leren van een waarheid, maar over het doen van onderzoek naar dingen waar we niet direct een (eenduidig) antwoord op weten.

Een filosofisch gesprek vraagt diepgang; meningen dienen verder verkend te worden, standpunten worden onderbouwd en argumenten moeten (met voorbeelden) onderzocht, verhelderd en getoetst worden. Filosoferen doe je niet in je eentje, maar in een groep. Als docent doet u zelf niet mee aan het gesprek, u heeft een andere essentiële taak, die van gespreksleider.

De regels bij een filosofisch gesprek

Natuurlijk gelden ook bij een filosofisch gesprek de gebruikelijke regels van elk ander gesprek, maar daarnaast is er een aantal specifieke regels waar u mee werkt:

- Wees nieuwsgierig naar de gedachten van de leerlingen en verwacht dit ook van de leerlingen naar elkaar
- Let er op dat filosoferen een groepsproces is, waarbij je samen bouwt aan het onderzoek. Bouwen doe je door bijvoorbeeld te luisteren naar de redenen achter een mening. Wie een mening inbrengt moet bereid zijn uit te leggen waarom hij/zij dat vindt. Elkaar laten uitpraten is vanzelfsprekend. Probeer altijd verder te zoeken dan het eerste antwoord.
- Om het gesprek helder te houden, is het fijn om geregeld te vragen of iedereen het nog kan volgen. Schrijf af en toe een mooie zin of een belangrijk woord op.
- Tijdens het filosofisch gesprek gebruiken we alleen de ideeën en gedachten van de deelnemers aanwezig in de groep. Alleen deze personen zijn hier om hun mening uit te leggen.
- Deelnemers hebben het recht om te zwijgen. Betrokken luisteren is even waardevol.
- Rond een gesprek altijd af, hoe kort of lang het ook is geweest. Dat kan door samen met de groep de lijn van het gesprek na te lopen. Kijk of er misschien conclusies getrokken kunnen worden. U kunt ook de mooiste uitspraken van het gesprek laten benoemen of vragen of de deelnemers tijdens het gesprek iets hebben gehoord dat ze nog lang zullen onthouden.
- Als gespreksleider bent u geen deelnemer in het gesprek. Laat u, als docent, aan het einde van een gesprek niet (toch nog) verleiden uw persoonlijke mening over het onderwerp te geven. Laat de leerlingen overtuigd zijn van het belang van hun eigen onderzoek en meningen.

